

**Pārskats par Eiropas Savienības izglītības
programmas Socrates un Mūžizglītības
programmas ietvaros esošās sektorālās
programmas Comenius individuālās
mobilitātes aktivitātēs iegūto pieredzi**

Ilze Trapenciere

Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta pētniece

Rīga 2008

Saturs

Ievads.....	3
Individuālās mobilitātes veidu raksturojums	3
Profesionālās pilnveides kursu ieguvumi un ieguvēji.....	5
Svešvalodu zināšanas un valodas prasmes	5
Starpdisciplināras zināšanas	6
Eiropas kultūras daudzveidības un Eiropas dimensijas apzināšanās	6
Akadēmisko zināšanu un pedagoģisko prasmju pilnveide	7
Informācijas izplatīšana	7
Kursu kvalitātes un sadzīves apstākļu vērtējums	8
Kāursos apgūtais ietekmēs ikdienas darbu skolā	9
Comenius asistentūra	10
Comenius asistentūras vispārējs raksturojums.....	10
Asistentūras daudzveidīgā pieredze	11
Secinājumi.....	13
1. Ietekme uz nodarbinātību	13
2. Profesionālā izaugsme	13
3. Iespēja iepazīties ar citu valstu pedagogiem	14
4. Akadēmiskās Programmu aģentūras darba augstais vērtējums	14
5. Galvenās problēmas, ar kurām saskārušies individuālās mobilitātes dalībnieki	14
Nobeigums	15

levads

Šī pārskata mērķis ir izanalizēt un izvērtēt individuālās mobilitātes piedāvātās iespējas un ieguvumus gan pedagogiem, kas piedalījušies aktivitātēs, gan institūcijām, ko viņi pārstāv, gan skolēniem un citiem izglītojamajiem, gan izglītības sistēmas attīstībai kopumā. Pārskats veikts pēc Akadēmisko Programmu aģentūras iniciatīvas, un tā mērķis ir izvērtēt individuālās mobilitātes galvenos ieguvumus. Šis pārskats dod paplašinātu ieskatu individuālās mobilitātes dalībnieku viedokļos un vērtējumos.

Pārskatā izmantota informācija par SOCRATES Programmas Comenius un Mūžizglītības individuālās mobilitātes akciju 1998.-2008. gada dalībnieku gūto pieredzi, analizējot dalībnieku viedokļus par individuālās mobilitātes laikā iegūto. Pārskata sagatavošanā izmantotas šādas pētnieciskās metodes:

- Intervijas ar mobilitātes dalībniekiem;
- Individuālās mobilitātes dalībnieku atskaišu analīze;
- Akadēmisko programmu savāktās statistiskās informācijas analīze.

Līdzīgi kā iepriekš, 2008.gadā Latvijas pedagogi un topošie pedagogi ir veiksmīgi piedalījušies Eiropas Savienības Mūžizglītības programmas individuālās mobilitātes aktivitātēs. Pētījuma ietvaros tiks noskaidrota mobilitātes ietekme divos līmeņos:

- profesionālā attīstība un personīgā attīstība
- ietekme uz darba vietu.

Individuālās mobilitātes veidu raksturojums

Individuālā mobilitāte ietver divus galvenos aktivitāšu veidus - pedagogu tālākizglītības kursi citās valstīs un jauno pedagogu asistentūra. Pedagogu tālākizglītības kursi aptver salīdzinoši lielāku pedagogu skaitu – vairāk par simts skolotājiem Mūžizglītības programmas ietvaros katru gadu piedalās dažādosursos. Comenius individuālās mobilitātes stipendiātu skaits būtiski pieauga kopš

Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā 2004.gadā, Mūzizglītības programmas ietvaros sasniedzot 116 stipendiātus 2008.gadā (skat. Zīmējums 1.). Zīmējumā redzams, ka ne visiem gribētājiem iespējams piedalītiesursos, jo pieteicēju ir vairāk par iespējamo finansēto vietu skaitu. Taču atkārtotā mēģinājumā tas noteikti izdodas!

Aktivitātes, kurās var piedalīties skolotāji *Comenius* profesionālās pilnveidesursos:

- svešvalodu metodikas kursi
- vispārējie profesionālās pilnveides kursi
- speciālie/specifiskie kursi (vides izglītība, kultūras mantojums, starpkultūru izglītība, mūzika, utt.)
- jauno tehnoloģiju izmantošanas kursi
- kolēģu darba vērošana un prakse
- valodas apguves kursi.

Comenius dalībnieku atskaites un statistika liecina, ka profesionālās pilnveidesursos piedalījušies gan pamatskolu, vidusskolu, vakarskolu, gan privātskolu, speciālo internātskolu – attīstības centru un internātskolu, gan profesionālo skolu un mākslas skolu pedagogi, kā arī no Izglītības un zinātnes ministrijas padotības iestādēm (ISEC), Izglītības pārvaldēm, biedrībām un nodibinājumiem.ursos piedalījušies skolotāji no visiem Latvijas reģioniem un praktiski visiem rajoniem. 2007.-2008. gadā lielākā daļa kursu dalībnieku piedalījās svešvalodas skolotāju metodikasursos. Tomēr pieaug vispārējās pedagogu profesionālās pilnveidesursos (piem., *Content and Language Integrated Learning – Maths & Science*), starpkultūru izglītībasursos (Piemēram, *Grieķija – Eiropas Kultūras šūpulis. No Senajiem laikiem līdz nesenaī pagātnei* jeb *Greece: Cradle of the European Culture. From the Antiquity up to the Recent Times*) vai specifiskas mērķa grupas/speciālās izglītībasursos, jauno tehnoloģijuursos (piem., *Eurodidaweb - Pedagogical use of Internet and multimedija tools*).

Profesionālās pilnveides kursu ieguvumi un ieguvēji

Kas un ko iegūst no pedagogu piedalīšanās profesionālās pilnveidesursos? Ieguvēji ir gan skolotāji, kuri piedalījušiesursos, gan skolēni, kurus šie skolotāji māca. Piemēram, kursu dalībniece L.Krasta., kura piedalījies svešvaloduursos, akcentē runas prasmju attīstību, jaunu metodisko paņēmienu apguvi, dalībniekiem veicot un vērtējot dažādus vingrinājumus un aktivitātes, kuras var praktiski izmantot stundās. Tā kā skolotāji klasē izmantoursos apgūtās prasmes, kā labāk izskaidrot grūtākos un sarežģītākos leksikas jautājumus un gramatiku, tad skolēni labāk apgūst valodas prasmes, un līdz ar to palielinās viņu mācīšanās motivācija. Tos varētu saukt par „*tiešajiem ieguvējiem*”.

Taču jāuzsver, ka kursu dalībnieku kolēģi, profesionālās sanāksmēs un semināros tiekoties ar kursu dalībniekiem, arī iegūst jaunas atziņas, kuras var izmantot savā pedagoga darbā. Šie skolotāji un viņu skolēni uzskatāmi par „*netiešajiem ieguvējiem*”.ursos katrs dalībnieks ierodas ar savu pienesumu – pastāsta vai piedāvā video prezentāciju par savu valsti un tās izglītības sistēmu, stāsta par savu pedagoģisko pieredzi: „*Ļoti noderīga bija dalībnieku sniegtā informācija par savu konkrēto pieredzi... Katras dienas nobēgumā kādas dalībvalsts pārstāvji prezentēja savu valsti un skolu, bieži izmantojot video prezentācijas*” (J.Liepiņš). „*Manuprāt, pati galvenā ideja – mēs varam ne tikai gūt no šādiem braucieniem, bet arī sniegt citiem informāciju – par sevi un savu darbu... Tieši cilvēciskais faktors, personiskas attiecības un pieredze pamatā veido mūsu visu priekšstatus par kādu valsti, tās kultūru*” (E.Balode). Tādējādi netiešo ieguvēju ir vēl daudz daudz vairāk.

KO iegūst pedagogu profesionālās pilnveides dalībnieki?

Svešvalodu zināšanas un valodas prasmes

Kā uzsver profesionālās pilnveides kursu dalībnieki, visi ir papildinājuši savas svešvalodu zināšanas un valodas prasmes – gan svešvalodu skolotāji, gan dažādu priekšmetu skolotāji. Priekšmetu skolotāji papildina savas zināšanas

pirms došanās uz kursiem: „*pēc paša iniciatīvas papildināju savas vācu valodas zināšanas, lai kursu laikā nebūtu saskarsmes problēmu un pēc iespējas labāk varētu iesaistīties kursu norisē*” (J.Liepiņš). Daudzi skolotāji papildus iepazinušies ar tās valsts, uz kuru plāno doties, kultūru, tradīcijām, nereti vēsturi un ģeogrāfiju. Savukārt angļu valodas skolotāji papildina runas prasmes kursus: „*liela uzmanība tiek pievērsta kursantu valodas prasmju attīstīšanai, īpaši noderīgas bija nodarbības par akadēmisko un ikdienas angļu valodu*” (I.Vimba, angļu valodas skolotāja), kā arī skatoties izrādi Londonas Globe teātrī un apmeklējot Anglijas tiesu un vērojot tiesas sēdes, kuras pēc tam tika apspriestas, tādējādi apgūstot jurisprudences terminus (Krasta, angļu valodas skolotāja). Kursu dalībniece uzsver daudzos ieguvumus – „*runas prasmju attīstība, vārdu krājuma papildināšana konkrētās zinātņu jomās, jaunus metodiskus paņēmienus, kā ar vienkāršiem līdzekļiem mācību procesu padarīt interesantāku un kā labāk izskaidrot grūtākos un sarežģītākos leksikas un gramatikas apguves jautājumus, arī informācijas tehnoloģiju izmantošanu (piemēram, populāru filmu izmantošanu leksikas apguvē, runas prasmju attīstīšanā)*”. Ne mazāk svarīgi ir apgūt metodes, lai motivētu audzēkņus nopietnāk mācīties svešvalodu: „*Tā bija vienreizēja pieredzes apmaiņa. Apmācības notika praktisku nodarbību un semināru veidā, kuru noslēgumā katrs dalībnieks izstrādāja projektu, kuru prezentēja pārējiem*” (A.Āboliņa).

Starpdisciplināras zināšanas

Piedalīšanāsursos dod iespēju iegūt starpdisciplināras zināšanas – piemēram, kā izmantot informācijas tehnoloģijas valodu mācīšanās: „*pasniedzējs ir ļoti zinošs, pieredzējis datorspeciālists, kurš deva mums zināšanas datoru izmantošanā valodas apguvē... Šis angļu valodas apguves institūts ir aprīkots ar augstāko sasniegumu tehnoloģijām valodu apmācībā*” (A.Āboliņa).

Eiropas kultūras daudzveidības un Eiropas dimensijas apzināšanās

Liels ieguvums ir Eiropas kultūras daudzveidības un Eiropas dimensijas apzināšanās: *„interesanta un izglītojoša bija kursu dalībnieku prezentācija par savu valsti, tā bija iespēja iepazīt citu tautu īpatnības, kultūru un mūziku caur subjektīvu, bet emocionālu cilvēka (skolotāja) skatījumu”* (E.Balode).

Ne mazāk svarīga ir iespēja tuvāk iepazīties un iedraudzēties ar citu valstu pedagogiem, iepazīt citu valstu izglītības sistēmas, to labās puses, pozitīvo pieredzi un problēmas.

Akadēmisko zināšanu un pedagoģisko prasmju pilnveide

Piedalīšanāsursos papildina akadēmiskās un metodoloģiskās zināšanas, pilnveidoja pedagoģiskās prasmes, dod ierosmi ieviest jaunas metodes darbā klasē. Dažosursos tika izmantota videokonferences apmācība un tika organizētas tematiskas ekskursijas atbilstoši kursu tēmai (piem., *„Diseldorfa – Henriha Heines pilsēta”* (I.Lāce).

Profesionālās skolas pedagogs uzsverursos apgūtās zināšanas par jaunām menedžmenta metodēm, *„kvalitātes menedžmenta kritērijiem un Eiropas standartu ievērošanu profesionālās skolas kvalitātes menedžmentā, kur iepazīties ar kvalitātes menedžmenta īstenošanu mācību procesā, tā vadību un pārraudzību”* (R.Maculevičs).

Piedalīšanāsursos devusi iespēju labāk un precīzāk izprast citas izglītības sistēmas un caur to prizmu precīzāk izprast savu sistēmu: individuālās mobilitātes laikā iespējams *„ne tikai apgūt programmas oficiālo kursu, bet neformāli iepazīties ar citu valstu kolēģiem, uzzināt par tām izglītības un politikas problēmām, par kurām netiek oficiāli runāts, kā arī uzzināt citu valstu kolēģu pieredzi un pieeju problēmu risināšanā”*.

Informācijas izplatīšana

Pēc kursu beigšanas visi to dalībnieki ir informējuši savus kolēģus par kursos iegūto. Visi dalībnieki ir organizējuši seminārus savā skolā, pastāstot par galveno, kas iegūts kursos. Dalībnieki iepazīstinājuši savus darba kolēģus ar jaunākajām atziņām, kas iegūtas kursos, pastāstījuši par novēroto, iedrošinot savus kolēģus piedalīties individuālās mobilitātes kursos, piedalīties konkursos, rakstīt projektus, kā arī palīdzot kolēģiem ar padomu un palīdzību projekta pieteikumu rakstīšanā.

Piedalīšanās kursos palīdzējusi kritiski izvērtēt līdzšinējās mācīšanas metodes: „*kā es mācu un kādas metodes tiek izmantotas manā skolā vai institūcijā*”, „*palīdzēja noteikt manas turpmākās tālākizglītības vajadzības, motivēja meklēt citas mācīšanās aktivitātes arī turpmāk*”. Tādējādi var teikt, ka piedalīšanās Comenius profesionālās pilnveides kursos veicināja izpratni par jaunām skolā nepieciešamo prasmju un kompetenču palielināšanas un vērtēšanas metodēm. Šī dimensija saistāma ar pozitīvu ietekmi uz mācību iestādi, dažādām institūcijām, ko pārstāv kursu dalībnieki.

Skolotāja, kura piedalījies par grupu dinamiku un sociālajām prasmēm, visaugstāk vērtē zināšanas, „*kas iegūtas par grupu veidošanas dinamiku, par metodēm, kas visefektīvāk sekmētu sociālo prasmju veidošanos, darbu ar vecākiem*” (E.Strīķe). Ne mazāk svarīgi bijis prasmju apgūšana, „*kā pašiem atzīt savas vājās un stiprās puses un to mācīt arī bērniem*”.

Kursu kvalitātes un sadzīves apstākļu vērtējums

Visi kursu dalībnieki pozitīvi vērtē kursos iegūto, tikai dažos gadījumos viduvēji vai vāji vērtēta kursu praktiskā organizācija. Vienā gadījumā tas noticis sakarā ar kursu sākuma un beigu datumu maiņu, kas sadārdzinājis izmaksas. Vienā gadījumā kursu dalībniece uzskatīja, ka apmācības cena ir bijusi „*pārāk augsta un neatbilstoša apmācības veidam, kā arī izvēlētais mācību veids – praktisks darbs ar datoru 16 dalībnieku grupā ar atšķirīgu sagatavotības līmeni ir bijis nepiemērots* (I.L.).

Lielākā daļa kursu dalībnieku mācību kursu organizāciju, mācību aprīkojuma kvalitāti, mācību materiālu, iegūtās informācijas kvalitāti vērtē kā labu; dzīvošanas un ēdināšanas kvalitāte bijusi laba.

Kursu dalībnieki salīdzinoši reti atzīmē, ka viņiem bijušas kādas nopietnas grūtības. Galvenās grūtības un problēmas saistītas ar brauciena plānošanu, kā rezultātā biļetes uz pasākumu pasūtītas salīdzinoši vēlu un tāpēc to cena ir augstāka nekā sākotnēji pieteikumā ticis plānots: „*ekonomisko aviobiļešu iegādes termiņš ir vēlams vismaz trīs mēnešus iepriekš (izdevīga cena un ielidošanas laiks)*” (J.Liepiņš, E.Balode).

Vienā gadījumā kursu dalībniece nav saņēmusi avansu braucienam, un mēneša laikā pēc atgriešanās nebija saņēmusi naudu. Taču finanšu problēmas tiek atzīmētas ļoti reti, kas nozīmē, ka tās varētu būt saistītas ar pašu kursu dalībnieku organizatoriskajām iemaņām, nevis sistemātiskām problēmām kā tas bija Socrates programmas sākuma gados.

Kādas dalībnieces neveiksmīgā pieredze, aizmirstot ierakstīt tāmē apdrošināšanas izdevumus, nepieprasot kvīti par braucienu ar taksometru un nozaudējot vilciena biļeti, lai būtu kā atgādinājums turpmāko kursu dalībniekiem, ka atskaitīšanās sistēma atbilst Programmas noteiktajiem kritērijiem un tāpēc visi ceļošanas dokumenti (biļetes, kvītis) ir rūpīgi saglabājami.

Kā kursos apgūtais ietekmēs ikdienas darbu skolā

“Nākamais gads solās būt pavisam īpašs. Nākošajā mācību gadā pilnībā nomainām jaunas mācību grāmatas, tad lieliski noderēs arī jaunapgūtās mācību metodes, kā arī klasē būs interaktīvā tāfele. Mazliet biedē, bet gribas mēģināt - varbūt izdodas vēl vairāk ieinteresēt skolēnus darbam. Jāstrādā tik tālāk!”

Lai arī trim procentiem kursu dalībnieku ir bijušas nelielas problēmas saistībā ar dalībuursos un loģistiku, tomēr ieguvums kopumā vērtējums ļoti pozitīvi:

„Tādējādi personīgi esmu pārliecinājusies par Eiropas Komisijas atbalstu pedagoģiskajam personālam Latvijā. Ceru, ka mans piemērs iedrošinās daudzus

citus pilnveidot savas svešvalodu zināšanas. Jo tieši tā ir iespējams dialogs un sadarbība starp līdzīgu profesiju cilvēkiem Eiropas Savienības valstīs, iegūt vērtīgu pieredzi, redzēt lietas, par kurām līdz šim ir bijušas tikai teorētiskas zināšanas. Manuprāt, pati galvenā ideja – mēs varam ne tikai gūt no šādiem braucieniem, bet arī sniegt citiem informāciju – par sevi un savu darbu... Tieši cilvēciskais faktors, personiskas attiecības un pieredze pamatā veido mūsu visu priekšstatus par kādu valsti, tās kultūru” (E.Balode).

Comenius asistentūra

Comenius asistentūras vispārējs raksturojums

Comenius asistenti ir otrs individuālās mobilitātes veids. ES Mūžizglītības programmas Comenius asistentūrā var piedalīties studenti, kas studējuši vismaz divus gadus pedagoģiskajās programmās un, pabeidzot izglītības iestādi, iegūs skolotāja kvalifikāciju, un topošie skolotāji, kas pēc studiju beigām vēl nav patstāvīgi strādājuši par skolotājiem. Asistentūras ilgums ir no 3 mēnešiem līdz vienam mācību gadam. Asistents saņem stipendiju, kas sedz ceļa un uzturēšanās izdevumus. Asistentūrai ir divi galvenie mērķi – no vienas puses, dot iespēju topošajam svešvalodu skolotājam vairot viņa svešvalodu, citu Eiropas valstu un citu izglītības sistēmu zināšanas, kā arī uzlabot viņa mācīšanas prasmes; no otras - palielināt viņu motivāciju mācīties valodas, uzlabot skolēnu valodu zināšanas un palielināt viņu interesi par asistenta valsti un kultūru. Atbilstoši tam, asistentu uzdevumi ietver savas iepazīstināt uzņemošo skolu iepazīstināt ar Latvijas vēsturi, ģeogrāfiju un kultūru, strādā ar nelielām skolēnu grupām, vēro pieredzējušu skolotāju darbu un palīdz stundās, kā arī patstāvīgi vada mācību stundas, izstrādā mācību materiālus, māca valodas skolēniem un skolotājiem, tādējādi gūstot interesantu pedagoģisko pieredzi, strādājot iepriekš nepazīstamā valstī. Visi asistenti savu pieredzi vērtējuši pozitīvi, lai gan sadzīves

un pedagoģiskās situācijas, kurās topošie pedagogi nokļūt, nereti ir diezgan netradicionālas.

Pirms Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā Latvijas Comenius asistentu skaits bija ļoti mazs; uz ārzemēm stažēties devās 4-6 studenti gadā. Pēc iestāšanās ES, asistentu skaits palielinājās līdz 15 stipendiātiem gadā, izņemot 2008.gadu, kad individuālajā mobilitātē devušies deviņi Comenius asistenti (skat. Zīmējumu 2).

Asistentūras daudzveidīgā pieredze

Pēdējos gados asistentūras programmā piedalījušies Latvijas Universitātes, Liepājas Universitātes, Rēzeknes Augstskolas, Daugavpils Universitātes un Latvijas Mūzikas akadēmijas topošie pedagogi. Lielākā daļa asistentūras dalībnieku ir topošās skolotājas, daudz retāk – skolotāji. Asistentu iegūtā profesionālā pieredze ir ļoti daudzveidīga. Stundu vērošanas iespējas ir salīdzinoši retas. Galvenais profesionālais izaicinājums ir patstāvīga stundu vadīšana *“Tā man bija liela patstāvības skola... visas stundas vadīju pati no sākuma līdz beigām, manās stundās neviena skolotāja nebija klāt” (Anitra); “nācās pašai daudz mācīties un gatavoties stundām” (Indra).*

Asistenti guvuši pieredzi, strādājot ar dažāda vecuma bērniem – mācot angļu valodu 3-4 gadus veciem bērniem līdz 21 gadu veciem jauniešiem. Tādējādi apgūtas dažādas netradicionālas mācīšanas metodes - *spēles, rotaļas, dziesmas, animācijas, pārtrauktās kustības animācijas tehnika.* Strādājot ar dažādu tautību bērniem, izdomātas, izmēģinātas un apgūtas netradicionālas disciplīnas nodrošināšanas metodes – *runāt latviski, dziedāt, neklausīgajiem skolēniem piešķirt dzeltenās brīdinājuma kartītes kā futbola spēlē, par trim – sarkanā kartīte, tomēr dodot iespēju skolēniem laboties, ar labu darbu stundās „neitralizējot soda kartītes”;*; *utt.*

Citi asistenti apguvuši dažādas vērtēšanas sistēmas (*smaidīgās sejiņas, uzlīmes, kuras iespējams uzkrāt, tādējādi kļūstot par visas klases uzlīmju sērijas ieguvēju semestra beigās).*

Asistentiem ir bijusi iespēja pašiem izstrādāt un strādāt ar jaunām mācību metodēm, izmantojot informācijas tehnoloģijas – veidojot „powerpointa” prezentācijas, iemācoties strādāt ar interaktīvo tāfeli, u.tml..

Asistenti guvuši pieredze darbā ar dažādām bērnu grupām – *imigrantu bērniem, bērniem ar speciālām vajadzībām, bērniem ar mācīšanās grūtībām.*

Viens no asistentu uzdevumiem ir prezentēt savu valsti, tās ģeogrāfiju vēsturi un kultūru. Asistenti ne tikai iemācījušies prezentēt savu valsti, bet arī labāk spēj salīdzināt, izvērtēt un izprast Latvijas izglītības, kultūras un sadzīves pozitīvās un ne tik pozitīvās puses. Pamatīga iepazīšanās ar citu kultūru paver plašāku apvārsni: *“citādāka pasaule, atvērtāki, daudz izpalīdzīgāki un draudzīgāki cilvēki” (Dārta).*

Ilgstoši dzīvojot starptautiskā vidē un sarunājoties angļu valodā, asistenti ievērojami uzlabojuši savas angļu valodas prasmes, daži apguvuši citas svešvalodas sarunvalodas pamatus vai uzlabojuši citas svešvalodas zināšanas (*spāņu, franču, poļu, itāļu, somu u.c.*).

Daudziem asistentiem ir paveicies, nokļūstot skolā, ar kuru viņi izsakās: *“par skolu teikšu vienā vārdā – fantastiska”*. Citos gadījumos asistentu vērtējums ir kritiskāks, vērtējot pieredzējušu skolotāju stundu vērošanā redzēto – nereti *metožu vienveidība*. Dažkārt salīdzinājums ir kritisks: *“netiek izmantoti nekādi palīgmateriāli, tāpēc bērniem ir neinteresanti”*, *“pārliecinājos, ka pedagogi Latvijā ir galvas tiesu pārāki”*.

Asistenti devuši vērtējumu citu valstu attīstības politikas prioritāšu maiņai par labu izglītībai: viņi *“attapušies, ka visa ES nauda iztērēta ceļos, aizsardzībā un citur, tāpēc tagad ... iegulda izglītībā. Viņi sapratuši – kāda jēga dzīvot perfektā valstī, ja cilvēki paliek neizglītoti”*.

Asistenti salīdzina skolotāju darba apstākļus Latvijā un valstī, kurā strādājuši, vērtējot pedagogu atalgojumu, dzīves apstākļus, kā arī skolotāju arodbiedrību aktivitātes. Piemēram, Anitrai ļoti patīk skolotājas darbs, tāpēc viņu sarūgtina skolotāja darba nenovērtēšana: *“tas ir patīkams darbs, tāpēc skumji, ka tur to novērtē, bet Latvijā pastāv attieksmes problēma” (Anitra).*

Cita asistente atzīst, ka Polijā skolotāju situācija ir līdzīga: *“Krakovā skolotāju stāvoklis ir tāds pats kā Latvijā – algas mazas, skolotāji ir pārguruši, strādā divas slodzes, pēc stundām neuzkavējas, jo viņiem ir privātstundas”*.

Asistentus uzņemošajās skolās skolotāji ikdienas darbā neizmanto svešvalodas, tāpēc priekšmetu skolotāju angļu sarunvalodas līmenis ir samērā zems (to minējuši asistenti par uzņemošo skolu skolotājiem gandrīz visās valstīs, kurās strādājuši asistenti). Šo atziņu akcentējušas gandrīz visas asistentes.

Apkopojot individuālās mobilitātes rezultātus, var teikt, ka ir īstenots individuālās mobilitātes mērķis - attīstīt Eiropas dimensiju skolās u.c. izglītības iestādēs, izplatīt labās prakses piemērus, kā arī veicināt viedokļu apmaiņu Mūžizglītības programmas uzlabošanai.

Secinājumi

1. Ietekme uz nodarbinātību

Lielākā daļa aptaujāto dalībnieku ļoti augstu novērtēja iespēju piedalīties individuālās mobilitātes aktivitātēs. Aptaujāto dalībnieku vidū nebija dalībnieku, kuri uzskatītu, ka mobilitātes laikā nav ieguvuši jaunu informāciju, kas būtu noderīga viņu darbā. Visi aptaujātie un intervētie dalībnieki augstu novērtēja dažādos līdzdalības aspektus gan viņiem pašiem personīgi, gan turpmākajā profesionālajā darbībā. Tālāk piedāvājam galveno ieguvumu apkopojumu. Daudzi aptaujātie stipendiāti uzskata, ka piedalīšanās mobilitātē ir bijis kā grūdiens, kas dažkārt pat ir bijis *par pamatu būtiskām izmaiņām viņu dzīvē*, kas notikušas piedalīšanās tiešā vai netiešā ietekmē.

2. Profesionālā izaugsme

1. Individuālās mobilitātes kursi ir bijusi iespēja iepazīties un apgūt dažādas mācību metodikas, dažādas pedagoģiskās pieejas mācību kursa plānošanā. Tas dod iespēju salīdzināt dažādās pieejas, tās aprobēt savā darbā, kā arī

dalīties ar savu pieredzi ar citiem pedagogiem.

2. Svarīga nozīme ir iespējai dalīties pieredzē ar kursus gūtajām atziņām, mācību līdzekļiem, jaunām metodikām, utml.

3. Iespēja iepazīties ar citu valstu pedagogiem

Individuālās mobilitātes laikā iespējams neformāli iepazīties ar citu valstu kolēģiem, uzzināt par izglītības un politikas problēmām, kolēģu pieredzi un pieejas problēmu un konfliktu risināšanā.

4. Akadēmiskās Programmu aģentūras darba augstais vērtējums

1. vispusīga, izsmeļoša informācija par programmu, iespējamo piedalīšanos individuālajā mobilitātē;
2. konsultācijas, padomi
3. vispusīgs skaidrojums par vizītes praktiskajiem aspektiem
4. profesionāla programmu aktivitāšu administrēšana.

5. Galvenās problēmas, ar kurām saskārušies individuālās mobilitātes dalībnieki

Lielākajai daļai dalībnieku nav bijušas nekādas nopietnas problēmas, izņemot nedrošību, pirmo reizi patstāvīgi dodoties uz ārzemēm.

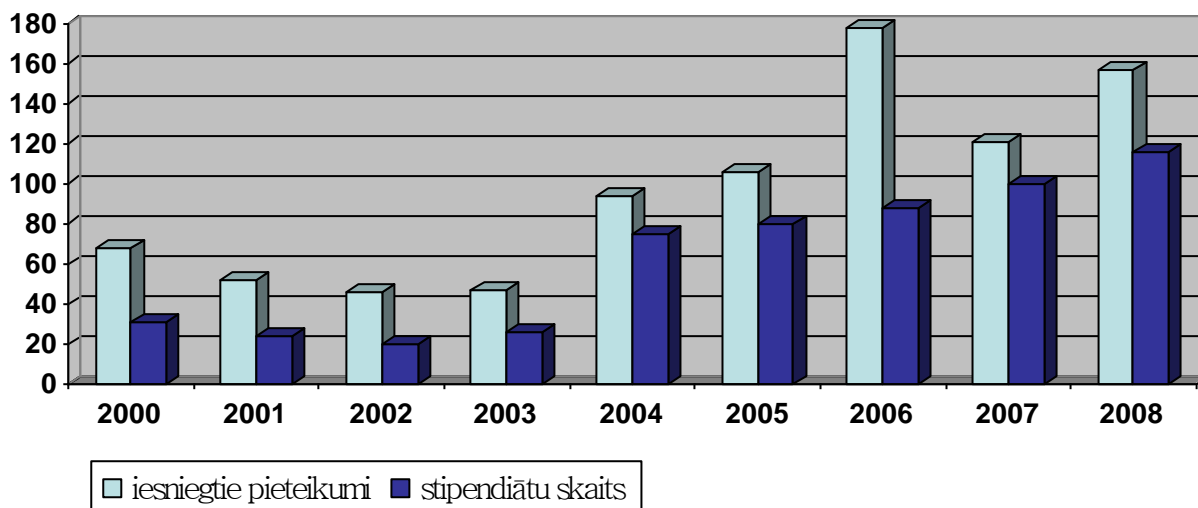
Daži dalībnieki atzīmējuši finansiālas grūtības, kas radušās sakarā ar neprecīzu naudas pieprasījumu, vēlu pasūtītām lidojuma biļetēm, kā arī ceļojuma dokumentu nozaudēšanu.

Nobeigums

Kopumā jāatzīmē, ka dalībai Comenius individuālajā mobilitātē ir devusi milzīgu ieguldījumu, palielinot gan dalībnieku individuālo kapacitāti, aktivitāti un pašvērtību, palielinot dalībnieku individuālo prasmes, iemaņas un uzdrīkstēšanos.

Dalība aktivitātēs ir devusi pievienoto vērtību arī izglītības sistēmas atsevišķiem aspektiem mācību iestādēm kopumā un to pedagogiem, palielinot viņu izpratni par ES izglītības sistēmām, rosinot piedalīties uzlabot mācīšanas metodes un metodiku, kā arī iedrošinot kolēģus piedalīties projektu rakstīšanā un starptautiskajās aktivitātēs.

Trešā ieguvumu grupa attiecas uz pozitīvu ietekmi uz audzēkņiem, rosinot un motivējot lielāko daļu skolēnu apzināties izglītības vērtību, vairāk mācīties svešvalodas, piedalīties projektos un kopumā veidot pozitīvu attieksmi pret Eiropas Savienību.

Zīmējums 1. **Comenius profesionālās pilnveides stipendiātu skaita dinamika. 2000.- 2008.gads.**

Zīmējums 2. Asistentu skaita dinamika (2000.-2008.)

